

BROJEVI

Sistem brojeva u srpskom jeziku čine: osnovni brojevi, zbirni brojevi, brojne imenice i redni brojevi.

Osnovnim brojevima određuje se količina nekog pojma. Oni se koriste uz najveći broj imenica, kao i uz imenice koje označavaju osobe u slučajevima kada nije potrebno iskazati njihov pol. Promenljivi su brojevi **jedan**, **dva**, **tri** i **četiri**, dok se ostali brojevi ne menjaju po padežima. U govoru doslednu promenu čuva samo broj **jedan**, koji razlikuje i sva tri roda, dok je promena brojeva **dva**, **tri** i **četiri** vrlo retka.

	JEDAN			DVA		
	m. r.	s. r.	ž. r.	m. r.	s. r.	ž. r.
N	jedan	jedno	jedna	dva	dve	
G	jednog(a)		jedne	dvaju	dveju	
D	jednom(e)		jednoj	dvama	dvema	
A	jedan jednog(a)	jedno	jednu	dva	dve	
V = N						
I	jednim		jednom	dvama	dvema	
L	jednom(e)		jednoj	dvama	dvema	

	TRI			ČETIRI		
	m. r.	s. r.	ž. r.	m. r.	s. r.	ž. r.
N	tri			četiri		
G	triju			četiriju		
D	trima			četirma / četirima		
A	tri			četiri		
V = N						
I	trima			četirma / četirima		
L	trima			četirma / četirima		

Broj **jedan** slaže se s imenicom uz koju stoji u rodu i padežu, pri čemu njihov oblik zavisi od funkcije imenice u rečenici: **jedan čovek**, **jedna žena**, **jedno dete**. Isto važi i za sve složene brojeve čija je poslednja cifra **1**: **dvadeset jedan čovek**, **sto pedeset jedna žena** itd.

Uz brojeve **dva**, **tri** i **četiri** imenica je u obliku dvojine, koja je oblikom ista kao genitiv jednine: **dva prozora**, **tri devojčice**, **četiri sela**. U istom obliku je imenica uz složene brojeve čija je poslednja cifra **dva**, **tri** ili **četiri**: **dvadeset dva učenika**, **sto trideset tri sveske**, **dvesta pedeset četiri sela**.

Brojevi veći od **četiri** nisu promenljivi. Izuzetak su brojne imenice **hiljada**, **milion** i **milijarda**, koje se menjaju kao imenice ženskog roda na -a (**hiljade**, **hiljadi** itd., **milijarde**, **milijardi** itd.) odnosno kao imenice muškog roda na suglasnik (**miliona**, **milionu** itd.). Imenica uz njih nalazi se u genitivu množine.

1	jedan	11	jedanaest	30	trideset
2	dva	12	dvanaest	40	četrdeset
3	tri	13	trinaest	50	pedeset
4	četiri	14	četnaest	60	šezdeset
5	pet	15	petnaest	70	sedamdeset

6	šest	16	šesnaest	80	osamdeset
7	sedam	17	sedamnaest	90	devedeset
8	osam	18	osamnaest	100	sto
9	devet	19	devetnaest		
10	deset	20	dvadeset		

Umesto broja **sto** može se koristiti imenica **stotina**, koja ima promenu kao imenica ženskog roda na -a: **stotine, stotini, stotinu** itd.

Za brojeve od 200 do 900 postoje, takođe, dve različite vrste naziva:

200	dvesta	dve stotine
300	trista	tri stotine
400	četiristo	četiri stotine
500	petsto	pet stotina
600	šeststo	šest stotina
700	sedamsto	sedam stotina
800	osamsto	osam stotina
900	devetsto	devet stotina

U složenim brojevima pišu se odvojeno nazivi jedinica, desetica, stotina, hiljada itd.: **dvadeset tri, sto osamdeset sedam, hiljadu petsto šezdeset četiri** itd.

Zbirnim brojevima takođe se određuje količina pojmova, ali se oni upotrebljavaju uz zbirne imenice poput **deca, braća, pilići, mačići**, kao i uz imenice koje označavaju bića u slučajevima kada se želi ukazati na to da je reč o skupu ljudi različitog pola. Grade se dodavanjem nastavka **-oje** odnosno **-oro** na osnovu osnovnog broja.

dvoje	jedanaestoro	tridesetoro
troje	dvanaestoro	četrdesetoro
četvoro	trinaestoro	pedesetoro
petoro	četnaestoro	šezdesetoro
šestoro	petnaestoro	sedamdesetoro
sedmoro	šesnaestoro	osamdesetoro
osmoro	sedamnaestoro	devedesetoro
devetoro	osamnaestoro	
desetoro	devetnaestoro	
	dvadesetoro	

Zbirni brojevi se menjaju po padežima, ali je ta promena retka. Imenica uz njih nalazi se u genitivu množine: **petoro studenata**.

N	dvoje
G	dvoga / dvojega
D	dvoma / dvome / dvojemu
A	dvoje
V	dvoje
I	dvoma
L	dvoma / dvome / dvojemu

Kod složenih brojeva samo poslednja reč dobija oblik zbirnog broja: **dvadeset šestoro**, **dvesta trideset dvoje**, **hiljadu šeststo dvadeset devetoro**.

Brojne imenice čine:

a) oblici sa sufiksom **-ak (desetak)**, kojima se iskazuje približan broj nečega;

b) nazivi za razlomke (**petina**);

c) obrazovanja na **-ica (dvojica, trojica)**.

Oblici sa sufiksom **-ica** koriste se uz imenice kojima se označavaju prevashodno osobe muškog pola, odnosno, ređe, mužjaci životinja: **devetorica drugova**. Grade se dodavanjem ovog sufiksa na osnovu zbirnog broja. Menjaju se po padežima kao imenice ženskog roda sa završetkom na **-a**. Imenica uz njih nalazi se u genitivu množine: **dvojica drugova**.

dvojica	jedanaestorica	tridesetorica
trojica	dvanaestorica	četrdesetorica
četvorica	trinaestorica	pedesetorica
petorica	četnaestorica	šezdesetorica
šestorica	petnaestorica	sedamdesetorica
sedmorica	šesnaestorica	osamdesetorica
osmorica	sedamnaestorica	devedesetorica
devetorica	osamnaestorica	
desetorica	devetnaestorica	
	dvadesetorica	

Redni brojevi označavaju redosled pojmova u prostoru i vremenu. Grade se pre svega dodavanjem nastavka **-i** na osnovu osnovnog broja (peti, šesti), ali i nastavaka **-ti** (stoti) i **-iti** (hiljaditi). Prva četiri broja imaju poseban oblik.

prvi	jedanaesti	trideseti
drugi	dvanaesti	četrdeseti
treći	trinaesti	pedeseti
četvrti	četnaesti	šezdeseti
peti	petnaesti	sedamdeseti
šesti	šesnaesti	osamdeseti
sedmi	sedamnaesti	devedeseti
osmi	osamnaesti	stoti
deveti	devetnaesti	hiljaditi
deseti	dvadeseti	milioni

Menjaju se kao pridevi i slažu se s imenicom uz koju stoje u rodu, broju i padežu: **prvi takmičar, prvog takmičara, prvom takmičaru...**

Kod složenih brojeva samo poslednja reč dobija oblik rednog broja: **pedeset deveti**, **trista sedamdeset šesti**, **hiljadu petsto dvadeset drugi**.

U pisanju ciframa koriste se rimski brojevi iza kojih se izostavlja tačka: **XVI vek** (šesnaesti vek) ili arapski brojevi s tačkom na kraju **16. vek**.